

Dertien

David Mitchell bij Meulenhoff:

Droom Nummer Negen

De geestverwantschap

De niet verhoorde gebeden van Jacob de Zoet

Dertien

DAVID
MITCHELL

Dertien

*

Roman
Vertaald door Arthur de Smet

MEULENHOF

Eerste druk 2006

Zesde druk 2018

De vertaler van dit boek heeft een werkbeurs gekregen van het Fonds voor de Letteren.

ISBN 978-90-290-9294-4

ISBN 978-94-023-1176-1 (e-book)

NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Black Swan Green* (Sceptre, Londen)

Omslagontwerp: Bloemendaal & Dekkers

Omslagfoto: Mark Owen, Trevillion Images

Auteursfoto: Paul Stuart

Zetwerk: Steven Boland

© 2006 David Mitchell

© Nederlandse vertaling 2006 Arthur de Smet en Meulenhoff Boekeryj bv,
Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Januariman

Blijf uit mijn kantoor. Dat is vaders wet. Maar de telefoon ging wel vijftientig keer over. Een normaal mens geeft het na tien of elf keer op, behalve als het om een kwestie van leven of dood gaat. Ja toch? Pap heeft een antwoordapparaat, net als James Garner in *The Rockford Files*, met van die grote spoelen. Maar hij zet hem al een tijdje niet meer aan. Dertig keer ging hij over, de telefoon. Julia kon het niet horen op haar verbouwde zolder omdat ze keihard ‘Don’t You Want Me?’ van The Human League op had staan. *Veertig* keer. Mam kon het niet horen omdat de wasmachine als een idioot stond te draaien terwijl ze tegelijk de woonkamer aan het zuigen was. *Vijftig* keer. Dat is echt niet normaal meer. Stel je voor dat pap was geplet door zo’n bakbeest op de M5 en dat de politie alleen het nummer van zijn kantoor maar had omdat alle andere identiteitsbewijzen in rook waren opgegaan? Zo konden we onze laatste kans verspelen om onze verbrande vader te zien op de afdeling terminale zorg.

Dus ging ik naar binnen, denkend aan de bruid die het vertrek van Blauwbaard binnenging nadat haar gezegd was dat ze dat niet moest doen. (Maar dat was nou net waar Blauwbaard op zat te wachten.) Het kantoor van pap ruikt naar bankbiljetten: naar papier maar ook naar metaal. De jaloezieën waren neergelaten zodat het avond leek, niet tien uur ’s ochtends. Er hangt een gewichtige klok aan de muur van precies hetzelfde model als de gewichtige wandklokken op school. Er is een foto waarop pap de hand van Craig Salt schudt bij zijn benoeming tot regionaal verkoopdirecteur voor Greenland (Greenland de supermarktketen, niet Groenland het land). Paps IBM-computer staat op het stalen bureau. *Duizenden* ponden kost zo’n IBM. De kantoortelefoon is rood, net een nucleaire hotline, met knoppen waar je op moet drukken, geen kiesschijf zoals op gewone telefoons.

Maar goed, ik haalde diep adem, nam de hoorn op en noemde ons nummer. Dat kan ik tenminste zeggen zonder te stamelen. Meestal.

Maar degene aan de andere kant gaf geen antwoord.

‘Hallo?’ zei ik. ‘Hallo?’

Er werd ingeademd alsof iemand zich aan papier had gesneden.

‘Kunt u mij horen? Ik kan u niet horen.’

Heel zachtjes hoorde ik de muziek van *Sesamstraat*.

‘Als u me kunt horen,’ ik herinnerde me een film van The Children’s Film Foundation waarin dit gebeurde, ‘klop dan één keer op de telefoon.’

Er kwam geen klopje, alleen nog wat meer *Sesamstraat*.

‘Misschien hebt u het verkeerde nummer gedraaid,’ zei ik, twijfelend.

Er begon een baby te huilen en de hoorn werd erop geknald.

Als mensen luisteren maken ze een luistergeluid.

Ik had *dat* gehoord, dus hadden *zij* mij gehoord.

‘Je krijgt de strop, of het nu voor een schaap of een zakdoek is.’ Dat heeft Miss Throckmorton ons *eeuwen* geleden geleerd. Omdat ik eigenlijk best reden had gehad om de verboden kamer binnen te gaan, gluurde ik door de vlijmscherpe jaloezieën, over het Pastorieland, langs de hanenboom, over nog andere velden naar de Malvern Hills. Een bleke ochtend, ijzige hemel, opgevroren korsten op de heuvels maar geen teken dat er sneeuw was blijven liggen, helaas. Mijn vaders draaistoel is net de lasertoren van de *Millennium Falcon*. Ik gaf de zwermen Russische MiG’s aan de hemel boven de Malverns de volle laag. Al snel hadden tienduizenden mensen van hier tot Cardiff hun leven aan mij te danken. Het Pastorieland lag bezaaid met verwrongen vliegtuigrompen en geblakerde vleugels. De Russische bemanning zou ik met verdovingspijltjes uitschakelen als ze hun springstoelen gebruikten. Onze mariniers zouden ze wel opdweilen. Ik zou alle medailles weigeren. ‘Dank u wel, maar nee, bedankt,’ zou ik tegen Margaret Thatcher en Ronald Reagan zeggen als mam hen binnenvroeg, ‘ik deed gewoon mijn werk.’

Pap heeft een puike puntenslijper op zijn bureau geschroefd. Die maakt je potloden zo scherp dat ze door wapenrusting heen gaan. H-potloden zijn het scherpst, die heeft pap het liefst. Zelf geef ik de voorkeur aan 2B.

Er werd aangebeeld. Ik deed de jaloezieën terug zoals ze geweest waren, controleerde of er verder geen sporen van mijn inval waren achtergebleven, glipte naar buiten en stormde naar beneden om te

zien wie het was. De laatste zes treden nam ik met ware doodsverachting in één grote sprong.

Moron, zoals altijd met een grijnzende puistenkop. Maar zijn vlasbaardje wordt dikker. 'Je raadt *nooit* wat er gebeurd is!'

'Wat?'

'Ken je het meer in het bos?'

'Wat is daarmee?'

'Alleen maar,' Moron controleerde of we niet werden afgeluisterd, 'dat het *keihard* bevroren is! De helft van de kinderen uit het dorp is er al. Is dat top of is dat top?'

'Jason!' Mam kwam tevoorschijn uit de keuken. 'Je laat de kou binnen! Of je vraagt Dean *binnen* – *hallo*, Dean – of je doet de deur dicht.'

'Um... ik ga even naar buiten, mam.'

'Um... waar naartoe?'

'Even een frisse neus halen.'

Dat was een strategische vergissing. 'Wat voer je in je schild?'

Ik wilde 'niks' zeggen, maar Hangman besloot dat dat niet mocht. 'Waarom zou ik iets in mijn schild voeren?' Ik ontweek haar blik terwijl ik mijn marineblauwe houtje-touwtjejas aantrok.

'Wat is er mis met je nieuwe zwarte parka, als ik vragen mag?'

Ik kon nog steeds niet 'niks' zeggen. (De waarheid is dat zwart betekent dat je jezelf als een bikkelaar ziet. Je kunt niet verwachten dat volwassenen zo iets begrijpen.) 'Mijn houtje-touwtje is een beetje warmer, dat is alles. Het is kil buiten.'

'Om één uur *precies* eten we.' Mam ging verder met het verwisselen van de stofzuigerzak. 'Pap eet thuis vandaag. Doe een ijsmuts op of je hoofd vriest eraf.'

Mutsen zijn voor mietjes, maar ik kon hem straks in mijn zak proppen.

'Tot ziens dan, Mrs. Taylor,' zei Moron.

'Tot ziens, Dean,' zei Mam.

Mam heeft Moron nooit gemogen.

Moron is even groot als ik en hij is oké, maar *jezus*, wat meurt hij naar jus. Moron draagt broeken met wijde pijpen uit tweedehandswinkels

en hij woont in een arbeidershuisje aan Druggers End dat al net zo naar jus stinkt. Zijn echte naam is Dean Moran (rijmt op 'snorren') maar Mr. Carver, onze gymleraar, begon hem al in onze eerste week voor 'Moron' uit te maken en dat is zo gebleven. Ik noem hem 'Dean' als we met zijn tweeën zijn, maar namen zijn niet simpelweg namen. Jongens die heel populair zijn worden bij hun voornaam genoemd, dus heet Nick Yew altijd alleen maar 'Nick'. Jongens die een beetje populair zijn, zoals Gilbert Swinyard, hebben vrij eerbiedige bijnamen als 'Yardy'. Dan krijg je jongens als ik die elkaar bij hun achternaam noemen. Onder ons komen jongens met akelige bijnamen als Moron Moran of Nicholas Briar die Knickerless Bra heet. Het gaat allemaal om rangen als je een jongen bent, net als in het leger. Als ik Gilbert Swinyard zomaar 'Swinyard' zou noemen, zou hij me voor mijn bek slaan. Of als ik Moron 'Dean' zou noemen waar iedereen bij was, zou ik mijn eigen reputatie schaden. Dus moet je oppassen wat je doet.

Meisjes doen dat niet zoveel, behalve Dawn Madden, die een jongen is waar iets mee is misgegaan in een of ander experiment. Meisjes maken ook niet zoveel ruzie als jongens. (Maar net voor de kerstvakantie begonnen Dawn Madden en Andrea Bozard elkaar in de rij voor de bus na school voor 'teef' en 'sloerie' uit te maken. Elkaar voor de tieten stomp en aan de haren trekken, deden ze.) Soms wou ik dat ik als meisje geboren was. Ze zijn over het algemeen veel beschaafder. Maar als ik dat ooit hardop waagde te bekennen, zou er BRUINWERKER op mijn kluisje worden gekalkt. Dat is Floyd Chaceley overkomen omdat hij toegaf dat hij van Johann Sebastian Bach hield. En reken maar, als ze wisten dat *ik* de Eliot Bolivar ben die gedichten publiceert in het parochieblad van Black Swan Green, zouden ze me uithollen met bot timmergereedschap, achter de tennisbanen, en het logo van de Sex Pistols op mijn grafsteen spuiten.

Maar goed, terwijl Moron en ik naar het meer liepen, vertelde hij me over de Scalectrix die hij voor Kerstmis gekregen had. Op tweede kerstdag was de transformator doorgebrand en was bijna het hele gezin eraan gegaan. 'Ja hoor,' zei ik. Maar Moron zwoer op het graf van zijn oma. Dus zei ik dat hij naar *That's Life* van de BBC moest schrijven, zodat Esther Rantzen kon zorgen dat de fabrikant de schade zou vergoeden. Moron dacht dat dat ingewikkeld zou zijn, omdat zijn va-

der hem op kerstavond gekocht had van een Brummie op de markt in Tewkesbury. Ik durfde niet te vragen wat een 'Brummie' was, voor het geval het hetzelfde was als 'bruinridder' of 'bruinwerker', wat homo betekent. 'Ja,' zei ik, 'ik snap wat je bedoelt.' Moron vroeg wat ik voor Kerstmis gekregen had. Ik had voor £13,50 aan boekenbonnen gekregen en een poster van Midden-Aarde, maar boeken zijn homo dus vertelde ik over Levensweg, dat ik van oom Brian en tante Alice gekregen heb. Het is een bordspel waarbij je wint als je met je autootje sneller en met meer geld dan de anderen aan het einde van de levensweg komt. We staken de kruising over bij de Black Swan en liepen het bos in. Ik wou dat ik vaseline op mijn lippen had gesmeerd, ze worden schraal als het zo koud is.

Al snel hoorden we kinderen schreeuwen en gillen achter de bomen. 'Wie het laatst bij het meer is is een *spasmo!*' riep Moron, en hij ging er als een haas vandoor voor ik erop bedacht was. Meteen struikelde hij over een bevroren bandenspoor, en hij duikelde en landde op zijn achterwerk. Zo is Moran. 'Ik denk dat ik misschien een hersenschudding heb,' zei hij terwijl hij over zijn achterste wreef.

'Een hersenschudding is als je op je kop terechtkomt. Behalve als je hersens in je achterste zitten.' Wat een grap. Jammer dat er niemand die ertoe deed in de buurt was.

Het meer in het bos was *waan-zinnig*. Er zaten piepkleine luchtballonnen gevangen in het ijs, net Fox's Glacier Mints. Neal Brose had echte olympische schaatsen die hij voor 5 pence verhuurde, hoewel Pete Redmarley ze voor niks mocht gebruiken zodat andere kinderen hem zouden zien rondsjezen en ook zouden willen. Overeind blijven op het ijs is al moeilijk genoeg. Ik ben heel wat keren gevallen voor ik behoorlijk kon glijden op mijn gymmen. Ross Wilcox kwam langs met zijn neef Gary Drake en Dawn Madden. Drie heel behoorlijke schaatsers. Drake en Wilcox zijn tegenwoordig ook groter dan ik. (Ze hadden de vingers van hun handschoenen afgeknipt om de littekens te laten zien die ze hadden opgelopen met zwartepieten. Mam zou me wat *aandoen*.) Squelch zat op het hobbelige eiland in het midden van het meer, waar normaal de eenden wonen om '*Plat op je gat! Plat op je gat!*' te kwaken naar wie onderuitging. Squelch is niet goed bij zijn hoofd omdat hij te vroeg is geboren, dus hij krijgt van

niemand klappen. Niet hard, tenminste. Grant Burch reed over het ijs met de Raleigh Chopper van zijn lakei Philip Phelps. Een paar seconden hield hij zijn evenwicht, maar toen hij de fiets liet steigeren ging hij op zijn bek. Toen de fiets op het ijs lag, was het alsof hij was doodgemarteld door Uri Geller. Phelps stond erbij te grijnzen als een boer met kiespijn. Hij vroeg zich vast af wat hij tegen zijn vader moest zeggen. Toen bedachten Pete Redmarley en Grant Burch dat het bevroren meer volmaakt was om British Bulldogs op te spelen. Nick Yew zei: ‘Oké, ik ben vóór,’ dus daarmee was het beslist. Ik heb een *pesthekel* aan British Bulldogs. Toen Mrs. Throckmorton het verbod op onze lagere school nadat Lee Briggs er drie tanden bij verloren had, was het een *pak* van mijn hart. Maar vandaag zou een jongen die toegaf dat hij niet van British Bulldogs hield een compleet watje zijn geweest. Vooral jongens die op Kingfisher Meadows wonen, zoals ik.

Een stuk of twintig, vijfentwintig jongens, plus Dawn Madden, stonden op een kluitje om te worden gekozen als slaven op een slavenmarkt. Grant Burch en Nick Yew waren de gezamenlijke aanvoerders van één team. Pete Redmarley en Gilbert Swinyard waren de aanvoerders van het andere team. Ross Wilcox en Gary Drake werden eerder dan ik gekozen door Pete Redmarley, maar bij de zesde beurt werd ik eruit gepikt door Grant Burch, wat niet zo beschamend laat was. Moron en Squelch bleven als laatsten over. Grant Burch en Pete Redmarley graptten: ‘Nee, jullie mogen ze allebei hebben, wij willen *winnen!*’ en Moron en Squelch konden niet anders dan lachen alsof ze het zelf ook grappig vonden. Misschien vond Squelch dat ook wel echt. (Moron niet. Toen iedereen wegkeek, trok hij precies zo’n gezicht als die keer toen we allemaal zeiden dat we verstopperij deden en hem wegstuurden om zich te verstoppen. Het duurde een uur voor het tot hem doordrong dat er niemand naar hem zocht.) Nick Yew won de toss, dus waren wij eerst de Renners en die van Pete Redmarley waren de Bulldogs. Aan beide zijden van het meer dienden de jassen van onbeduidende kinderen als doelpalen waar je tussendoor moest of die je moest verdedigen. Meisjes, behalve Dawn Madden, en kleuters werden van het ijs gejaagd. De Bulldogs van Redmarley vormden een roedel in het midden en wij Renners gleden naar ons bejogdoel. Nu ging mijn hart wild tekeer. Zowel de Bulldogs als de

Renners gingen als sprinters op de hurken. De aanvoerders leidden het spreekkoor.

‘British Bulldogs! Eén Twee Drie!’

Schreeuwend als kamikazes gingen we in de aanval. Ik gleeed uit (per ongeluk expres), net voor de eerste golf Renners op de rangen van de Bulldogs sloeg. Hierdoor zouden de hardste Bulldogs verward raken in gevechten met onze voorste Renners. (Bulldogs moeten beide schouders van de Renners lang genoeg tegen het ijs drukken om ‘British Bulldogs Eén Twee Drie’ te kunnen roepen.) Met een beetje geluk zou er door mijn strategie hier en daar wat ruimte ontstaan om doorheen te glippen naar onze buutpalen. In het begin werkte mijn plan heel aardig. De broertjes Tookey en Gary Drake namen met z’n drieën Nick Yew te grazen. Mijn scheen werd geraakt door een vliegend been, maar ik kwam erlangs zonder onderuit te gaan. Maar toen kwam Ross Wilcox op me af. Ik probeerde me langs hem te wurmen maar Wilcox greep me stevig bij mijn pols en probeerde me tegen de grond te werken. Maar in plaats van me los te rukken, greep ik hem steviger bij *zijn* pols en slingerde hem van me af, zo naar Ant Little en Darren Croome toe. Goeie *actie* of wat? Bij spelletjes en sport gaat het niet om het meedoen en zelfs niet om het winnen. Waar het echt om gaat is je vijanden vernederen. Lee Biggs probeerde een venijnige rugbytackle op me uit maar ik schudde hem zo van me af, geen *centje* pijn. Hij is te bezorgd om de paar tanden die hij nog heeft om een behoorlijke Bulldog te zijn. Ik kwam als vierde Renner binnen. Grant Burch riep: ‘Goeie actie, *Jacey*-jongen!’ Nick Yew had zich vrijgevochten van de Tookeys en Gary Drake en was ook binnengekomen. Ongeveer een derde van de Renners was gevangen en tot Bulldog gemaakt voor de volgende ronde. Daar heb ik de pest aan bij British Bulldogs. Je wordt gedwongen een verrader te zijn.

Hoe dan ook, allemaal riepen we: ‘British Bulldogs Eén Twee DRIE!’ en we vielen uit zoals de eerste keer, maar deze keer had ik geen kans. Ross Wilcox *en* Gary Drake *en* Dawn Madden hadden het meteen op mij voorzien. Hoe ik ook probeerde om door het gedrang heen te glippen, het was hopeloos. Ik was nog niet half over het meer toen ze me te pakken kregen. Ross Wilcox dook naar mijn benen, Gary Drake haalde me onderuit en Dawn Madden ging op